

**КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Приймальною комісією

Протокол № 4 від 31.03.2025 року

Голова Приймальної комісії

Олександр ТУРУНЦЕВ

**Програма
фахового іспиту**

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Спеціальність: В11 Філологія (за спеціалізаціями)

Освітня програма: 2.B11.052.01 Мова і література (італійська)

ПОГОДЖЕНО

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи

 Олексій ЖИЛЬЦОВ

РОЗГЛЯНУТО І ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри романської філології та
порівняльно-типологічного мовознавства
протокол № 4 від 25 березня 2025 р.

Завідувач кафедри Анастасія КОПИТІНА

Київ – 2025

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Фаховий іспит з італійської мови є обов'язковою формою вступного випробування до Київського столичного університету імені Бориса Грінченка для навчання за програмою підготовки магістра. Фаховий іспит проводиться в комбінованій формі (комп'ютерне (або письмове) тестування та усна відповідь) індивідуально для кожного абітурієнта, його хід фіксується та результати записуються у протоколі. Спілкування під час іспиту проводиться італійською мовою.

Мета фахового іспиту з італійської мови полягає у виявленні у вступників рівня сформованості комплексних практичних умінь і навичок володіння італійською мовою, а саме, володіння *мовною* (лінгвістичною) *компетенцією*, що передбачає наявність сформованих знань про мову як систему, тобто знань мовних одиниць та їх функцій та володіння *мовленнєвою* (комунікативною) *компетенцією*, що передбачає володіння мовою як засобом комунікації, тобто уміння здійснювати всі види мовленнєвої діяльності. Цей рівень має відповідати рівню мовної компетенції B2 за шкалою Ради Європи, що засвідчує готовність вступників на основі здобутого ступеня вищої освіти та відповідно до п. 8.6; 8.12 Правил прийому до Київського столичного університету імені Бориса Грінченка в 2025 році до здобуття другого (магістерського) освітнього рівня.

Відповідно до поставленої мети **завданнями** фахового іспиту з італійської мови є перевірити рівень:

- сформованості вміння розкривати суть поставленої проблеми, вільно і спонтанно виражати думки засобами італійської мови;
- сформованості вміння аналізувати та інтерпретувати лінгвістичні явища і факти;
- сформованості вміння висловлюватися з необхідним ступенем тематичної складності і деталізованості, демонструючи вільне володіння прийомами структурної побудови тексту, засобами зв'язності та цілісності;
- сформованості умінь гнучкого використання італійської мови в контексті проблемно-комунікативної ситуації навчально-академічного та професійного характеру;
- сформованості лексичних навичок, який передбачає володіння багатим лексичним запасом італійської мови та вільне використання лексики та філологічної термінології;
- сформованості граматичної компетенції, який передбачає вільне використання широкого діапазону граматичних структур у різних комунікативних ситуаціях;
- сформованості навичок володіння орфоепічними нормами італійської мови.

Форма проведення фахового іспиту є **комбінованою**: *комп'ютерне (або письмове) тестування та усна індивідуальна співбесіда*.

Комп'ютерне (або письмове) тестування проводиться у вигляді

комп'ютерного тесту на базі сучасного програмного забезпечення у системі MOODLE або у письмовій формі.

Для виконання тестових завдань абітурієнт має володіти основними навичками роботи з комп'ютером та розуміти технічні особливості виконання тестів різних типів.

Тест містить питання з:

- теоретичної граматики;
- теоретичної фонетики;
- лексикології;
- стилістики.

Комп'ютерне (або письмове) тестування передбачає виконання **п'ятдесяти тестових** завдань на підготовленому індивідуальному робочому місці без використання додаткових джерел інформації. Під час виконання тесту абітурієнт не користується нотатками, не робить індивідуальних поміток та не переписує завдання або його фрагменти.

Тестування з італійської мови передбачає визначення рівня специфічних мовних знань, умінь і навичок, а саме: знання фонетичних, лексичних і граматичних аспектів італійської мови, вміння визначати мовні явища, здійснювати адекватний вибір необхідних термінів, коректно вживати їх з урахуванням особливостей мовної системи італійської мови. Тестування визначає фахові уміння абітурієнта оперувати лінгвістичною термінологією, розрізняти мовні одиниці та визначати їхні властивості залежно від рівня мови, адекватно застосовувати базові методи лінгвістичного аналізу, оперувати базовими класифікаціями та терміносистемами, відрізняти окремі властивості мовних одиниць у фрагментах оригінальних текстів, узятих з італомовної літератури.

Виконання тестового завдання з італійської мови полягає у виборі правильних відповідей із кількох запропонованих варіантів. Завдання вважається виконаним, якщо абітурієнт обрав правильний варіант відповіді.

Завдання вважаються невиконаним у випадках, якщо:

- а) абітурієнт обрав неправильний варіант відповіді;
- б) абітурієнт не обрав жодного із варіантів відповіді;
- в) абітурієнт вибрав усі варіанти відповідей.

Спеціальна програма автоматично підсумовує бали за виконання усіх тестових завдань, встановлює відповідність балів за шкалою оцінювання та фіксує результат у протоколі.

За одне правильно виконане завдання нараховується **два бали**.

Максимальна кількість балів за тест – **100 балів**.

На виконання одного тестового завдання відводиться 1 хвилина.

Час виконання тесту – не перевищує **60 хвилин**.

У випадку, якщо вичерпано час на виконання тестових завдань, система автоматично закриває програму, зберігає наявні відповіді, підсумовує результат виконання тесту абітурієнтом та фіксує у протоколі результат за встановлений часовий ліміт.

Зразки екзаменаційного тестового завдання

1. Cosa esprime il participio?
 - a) Un'azione anteriore
 - b) Un'azione contemporanea
 - c) Il semplice significato del verbo
 - d) Il significato del verbo come una caratteristica del nome
2. Quale dei seguenti complementi è contenuto nella frase: *con la scala ho raggiunto il tetto del vicino*?
 - a) Di tempo
 - b) Di mezzo
 - c) Di compagnia
 - d) Stato in luogo
3. Quanti sono i tempi semplici?
 - a) 5
 - b) 2
 - c) 3
 - d) 4
4. Cos'è la radice?
 - a) La parte comune delle parole
 - b) Una modifica
 - c) Un linguaggio
 - d) Una composizione
5. La parola *obiettivo* è:
 - a) Tronca
 - b) Bisdrucciola
 - c) Piana
 - d) Sdrucciola

Усна індивідуальна співбесіда проводиться з кожним абітурієнтом на основі завдання, яке вступник отримує під час іспиту. Під час відповіді вступник має висловити власну точку зору з приводу наведеної проблемно-комунікативної ситуації.

На окремому слайді пропонується п'ять мікроситуацій українською мовою для перекладу італійською мовою.

Екзаменаційна комісія фіксує помилки й неточності у відповіді абітурієнта та заносить їх до протоколу відповіді. Після закінчення відповіді **екзаменатори ставлять питання** з визначеної проблематики. Питання комісії можуть бути спрямовані на уточнення, поширення, деталізацію та ілюстрацію прикладами проблемно-комунікативної ситуації, яка вказана у картці абітурієнта і/або спричинена його висловлюваннями.

Усна співбесіда відбувається індивідуально з кожним абітурієнтом та триває не більше 20 хвилин (на одну особу).

Зразок усної індивідуальної співбесіди з італійської мови

Computer. Le cose che facciamo al computer. Come ci aiuta nella vita moderna?

Зразок мікроконтекстів для перекладу

Tradurre il testo in italiano e prepararsi a discutere le questioni linguistiche con l'intervistatore.

1. Система мови включає такі рівні, як фонематичний, морфемний, синтаксичний, семантичний та дискурсивний.
2. Данте Аліг'єрі, автор «Божественної комедії», вважається основоположником літературної італійської мови.
3. Італійська мова має багату діалектну різноманітність, що відображає історію та культуру різних регіонів Італії.
4. Процес стандартизації італійської мови був тривалим і складним, і лише у XIX столітті, після об'єднання Італії, літературна італійська почала поширюватися як загальнонаціональна мова.
5. В італійській мові артикль є обов'язковою службовою частиною мови, яка визначає рід та число іменника.

Критерії оцінювання комунікативної компетенції вступника, продемонстрованої на усній співбесіді

90 – 100 балів Виставляється за глибоке розкриття поставленої проблематики, вміння висловлюватися з високим ступенем тематичної складності і деталізованості, демонструючи вільне володіння прийомами структурної побудови тексту, засобами зв'язності та цілісності; вільне й адекватне вживання відповідних лексичних та граматичних структур; високий рівень володіння орфоепічними нормами; вміння логічно і послідовно відповідати на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.

82 – 89 балів Виставляється за ґрунтовне розкриття поставленої проблематики, вміння висловлюватися з досить високим ступенем тематичної складності і деталізованості, адекватне вживання відповідних лексичних та граматичних структур; високий рівень володіння орфоепічними нормами;

уміння надавати аргументовані відповіді на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.

75 – 81 балів Виставляється за належне розкриття поставленої проблематики, адекватне з незначними помилками вживання відповідних лексичних та граматичних структур та аргументовані відповіді на поставлені запитання, які, однак, містять певні неточності; достатній рівень володіння орфоепічними нормами; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.

69 – 74 балів Виставляється за посереднє розкриття поставленої проблематики, не завжди адекватне вживання відповідних лексичних та граматичних структур; мало аргументовані відповіді, слабе застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних задач.

60 – 68 балів Виставляється за слабе розкриття поставленої проблематики з порушенням послідовності його викладання, достатню кількість помилок у вживанні відповідних лексичних та граматичних структур, неточні або мало аргументовані відповіді, слабе застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних задач.

1 – 59 балів Виставляється за неможливість розкрити поставлену проблематику, істотні помилки у вживанні лексичних та граматичних структур та у відповідях на питання, які унеможливають ефективну комунікацію, недостатній рівень володіння орфоепічними нормами, невміння орієнтуватися під час розв'язання практичних задач.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ВСТУПНИКІВ

Максимальна кількість балів за **фаховий іспит – 200 балів**, з них:

- виконання тесту з теоретичних дисциплін – 100 балів,
- усне мовлення (співбесіда) – 100 балів.

Кількість балів (max - 200)	Критерії
180 – 200	Виставляється за глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих джерелах; вміння аналізувати явища, які вивчаються, у їхньому взаємозв'язку і розвитку, чітко і лаконічно; логічно і послідовно відповідати на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.
160 – 179	Виставляється за ґрунтовні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені запитання; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язування практичних задач.

140 – 159	Виставляється за міцні знання навчального матеріалу, аргументовані відповіді на поставлені запитання, які, однак, містять певні неточності; вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних задач.
120 – 139	Виставляється за посередні знання навчального матеріалу, мало аргументовані відповіді, слабе застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних задач.
100 – 119	Виставляється за слабкі знання навчального матеріалу, неточні або мало аргументовані відповіді, з порушенням послідовності його викладання, за слабе застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних задач.
1 – 99	Виставляється за незнання значної частини навчального матеріалу, істотні помилки у відповідях на запитання, невміння орієнтуватися під час розв'язання практичних задач, незнання основних фундаментальних положень.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

Перевірка знань з італійської філології ґрунтується на змісті базових теоретичних дисциплін, які вивчаються студентами першого (бакалаврського) освітнього рівня, зокрема теоретична фонетика, теоретична граматики, лексикологія, стилістика, історія італійської мови та література Італії.

Теоретична фонетика італійської мови

- Особливості артикуляції та функціонування приголосних.
- Особливості артикуляції та функціонування голосних.
- Складоподіл слова.
- Наголос у слові, фразі та реченні.
- Просодична система. Інтонація.

Теоретична граматики італійської мови

1. *Системний та структурний підходи до вивчення мови:* поняття системи та структури, рівні мови, одиниці мови, поняття міжрівневого ізоморфізму, план змісту та план вираження мовних одиниць.
2. *Граматичні категорії та їх реалізація:* граматична категорія як сукупна система виразу узагальненого граматичного значення, референційні та сигніфікативні граматичні категорії, опозиційна основа граматичної категорії, типи опозицій.
3. *Основні критерії виділення частин мови.* Різні підходи до визначення поняття "частина мови" в італійській мові.
4. *Граматичні категорії іменника: категорії числа та відмінка:* формальні та функціональні ознаки категорії числа, проблема значення числа у різних підкласах іменників.

5. *Граматичні категорії дієслова в італійській мові: категорії часу, виду, стану:* проблема загальнопоняттєвої категорії часу та категоріальних дієслівних систем часу, абсолютні та відносні значення часових форм дієслова, граматичний вид та лексичне значення дієслова, визначення категорії стану, проблема середніх станових значень дієслова.

Лексикологія італійської мови

1. *Етимологічний склад* італійської мови: корінні слова; слова іншомовного походження; арабізми, галісизми та інші запозичення.
2. *Типи запозичень у словниковому складі сучасної італійської мови:* етимологічні дублети, гібриди; інтернаціональні слова.
3. *Словниковий склад як система:* традиційні лексикологічні угруповання; лексико-граматичні групи; неологізми; теорія семантичного поля.
4. *Синонімія/антонімія:* типи синонімів; джерела синонімії; полярність значення; морфологічна та семантична класифікація антонімів.
5. *Фразеологія:* різні підходи до класифікації фразеологічних одиниць: семантичний, функціональний, контекстуальний; місце фразеології в сучасній італійській мові.
5. *Інтернаціоналізація італійської мови* – національно-регіональні та локальні варіанти, діалекти.

Стилістика італійської мови

1. Фонологічні виразні засоби та стилістичні прийоми сучасної італійської мови, їх класифікація і характеристики.
2. Стилістичні прийоми синтаксису сучасної італійської мови, їх класифікація і характеристики
3. Стилістична диференціація словникового складу сучасної італійської мови: стилістичні функції нейтральних слів, слів високого та зниженого стилістичного тону.
4. Стилістична семасіологія – фігури якості, фігури кількості.
5. Фігури заміщення:
 - метонімічна група виразних засобів;
 - метафорична група виразних засобів;
 - каламбур, зевгма, іронія.
6. Текст і його основні параметри – дискретність, інтеграція та інформація. Функціональні стилі та підходи до типології текстів. Науковий стиль. Публіцистичний стиль. Художній стиль.

Історія італійської мови

1. Періоди становлення італійської мови
2. Еволюція системи голосних від латинської до італійської.
3. Еволюція системи приголосних від латинської до італійської.
4. Еволюція іменника, прикметника, займенника та числівника від латинської до італійської.
5. Еволюція словесних форм та їх категорій від латинської до італійської.

Література Італії

1. «Божественна комедія» Данте Аліґ'єрі як шедевр світової літератури.
2. Патріотичні мотиви в творчості поета-романтика Уґо Фосколо (на матеріалі вірша «A Zacinto»).
3. Алессандро Мандзоні: між романтизмом та реалізмом (на матеріалі роману «Заручені»).
4. Веризм Джованні Верґи: новаторські підходи до прози та його вплив на формування сучасного реалізму.
5. Неаполітанські романи Матільди Серао як соціальна панорама міста.
6. «Історія» Ельзи Моранте: епопея про Другу світову війну.
7. Альберто Моравія: психологічний реалізм та аналіз суспільства (на матеріалі роману А. Моравія «Чочара»).

Відповідь на питання включає визначення основних термінів, їх пояснення та підкріплення відповідними прикладами. Зайва інформація, що не є відповіддю на питання, не впливає на якість відповіді і не включається до оцінки.

Італомовна **комунікативна компетенція** студентів перевіряється у межах **тематики**, що передбачена програмами базових практичних дисциплін італійської мови першого (бакалаврського) освітнього рівня, а саме:

1. Rendersi utili. Le associazioni di volontariato. (Бути корисними. Волонтерські асоціації).
2. I grandi nomi d'Italia da ieri a oggi. (Найвизначніші діячі Італії від минулого до сьогодення).
3. L'emigrazione degli italiani all'estero. Il problema dell'emigrazione nel mondo moderno. (Еміграція італійців за кордон. Проблема еміграції у сучасному світі).
4. I valori familiari degli italiani. Il concetto della famiglia. (Італійські родинні цінності).
5. I piatti italiani tradizionali. La storia della pizza e della pasta. (Традиційні італійські страви. Історія виникнення піци та пасты).
6. Il settore agroalimentare italiano. Quando a tavola il <Made in Italy> è falso. (Сектор сільськогосподарської продукції у Італії. Коли фальсифікують «Made in Italy»).
7. Figli di mamma a vita. Il fenomeno della convivenza prolungata dei giovani italiani con i loro genitori. (Феномен задовгого сумісного проживання італійської молоді зі своїми батьками).
8. Il problema della parità tra uomini e donne nel mondo moderno. (Проблема рівних прав між чоловіками та жінками у сучасному світі).
9. Le feste e tradizioni vecchie e nuove. A cosa serve conservare le tradizioni? (Традиції старі та нові. Чому потрібно зберігати традиції?).
10. La lingua italiana nel mondo. (Італійська мова у світі).

- 11.Gli italiani a tavola. (Харчові звички італійців).
- 12.La società italiana di oggi. (Сучасне італійське суспільство).
- 13.La mafia italiana. Cosa deve fare lo stato per eliminarla? (Італійська мафія. Що повинна робити держава для того щоб побороти її?).
- 14.Spendaccioni. Il mondo del consumismo o perchè consumiamo sempre di più? (Сучасний світ консумізму, або чому ми споживаємо все більше?).
- 15.Il turismo. Il viaggio etico, come lo capite personalmente. (Туризм. Етична подорож, розкрийте це поняття.)
- 16.No alla tv. Quali sono i maggiori aspetti positivi della tv e quali quelli negativi? (Ні телебаченню. Позитивні та негативні аспекти телебачення).
- 17.La scienza della buona notte. Quali sono le cause e le conseguenze della carenza di sonno? (Наука здорового сну. Причини та наслідки недостатнього сну).
- 18.Qualì sono i segreti per stare bene fisicamente e mentalmente? (Секрети доброго фізичного та ментального здоров'я).
- 19.Mass-media e le nuove tecnologie nella vita di oggi. (Масс медіа та новітні технології у сучасному житті).
- 20.Lavoro. Cos'è per voi un "buon lavoro". Che caratteristiche deve avere? (Робота. Як ви розумієте поняття «гарна робота», які характеристики вона повинна мати?).
- 21.Computer. Le cose che facciamo al computer. Come ci aiuta nella vita moderna? (Комп'ютер, як ми його використовуємо, та як він нам допомагає у сучасному житті).
- 22.Ecologia. Il problema di surriscaldamento del pianeta. L'immondizia. (Екологія. Проблема підвищення температури на планеті. Проблема сміття).
- 23.Che fine ha fatto l'amicizia? Chi è per voi un amico fedele? (Куди поділась дружба. Хто для вас вірний друг?).
- 24.La vita sana.Il ruolo dello sport nella vita della persona moderna. (Здоровий спосіб життя. Спорт у житті сучасної людини).
- 25.La gioventù ucraina ed italiana. (Молодь в Україні та в Італії).
- 26.Esami. I consigli dello psicologo. (Іспити. Поради психолога).
- 27.Animali domestici. Il problema degli animali abbandonati.(Домашні тварини. Проблема покинутих тварин.)
- 28.Il problema di disoccupazione in Europa ed Ucraina.(Проблема безробіття в Європі та в Україні).
- 29.La prospettiva dello studio della lingua italiana in Ucraina.(Перспективи вивчення італійської мови в Україні)
- 30.Paragonate il sistema dell'educazione in Italia con quella ucraina. (Порівняйте систему освіти в Італії та в Україні).

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Гуся Л.В. Навчально-методичний посібник з італійської мови для студентів гуманітарних факультетів. Ч. I. – Івано-Франківськ, 2015. – 160 с.
2. Дель Гаудіо, Сальваторе. Італійсько - українська лексикологія: порівняльний аспект / Сальваторе Гаудіо Дель. – Київ : Київський університет імені Бориса Грінченка, 2020. – 156 с.
3. Магушинець І.І. La questione della lingua (Посібник з теоретичної граматики італійської мови). – К. –2005.
4. Магушинець І.І. Lingua, linguaggio, stile, metrica (Посібник з теоретичних та практичних курсів спеціальності «Італійська мова і літератури»). – К. –2008.
5. Пономаренко О.В. Фонетика італійської мови. – Київ: ВПЦ Київський університет, 2003.
6. Раєвська В. І. Tradurre ed interpretare dall'italiano all'ukraino. Письмовий та усний переклад з італійської мови українською : метод. посібник / І. В. Раєвська. – Одеса: Одес. нац. ун - т ім. І. І. Мечникова, 2021. – 84 с.
7. Bentivogli B., Florimbii F., Vecchi Galli P. Filologia italiana. – Ed. Pearson. – 2021. – 460 p.
8. Ferrari A. Grammatica: parole, frasi, testi dell'italiano. – Carroci editore, 2016. – 406 p.
9. Jossa S. L'Italia letteraria. – Bologna: il Mulino, 2006. – pp. 232
10. Marazzini C. La lingua italiana. Storia, testi, strumenti. – Bologna: il Mulino, 2015. – pp. 400.
11. Marazzini C. La storia della lingua italiana attraverso i testi. – Bologna: Il Mulino, 2006. – pp. 398.
12. Martin T., Magnelli S. Progetto Italiano-Corso di lingua e civiltà italiana, livello B1-B2, libro dei testi.-Edilingua, 2016.
13. Martin T., Magnelli S.. Progetto Italiano-Corso di lingua e civiltà italiana, livello B1-B2, Quaderno degli esercizi, Edilingua, 2016.
14. Nuovo Contatto. Corso di lingua e civiltà italiana per stranieri. Eserciziario B2. – Loescher, 2017.
15. Tinca F. Teresa M., Rossi G.O., Parlare leggere scrivere. Eserciziario, Guerra, Perugia, 2018.

Додаткова

1. Ballesio G.B. Fraseologia italiana. Nabu Press, 2012.
2. Bruni Francesco, Fornasiero Serena, Tamiozzo Goldmann Silvana. Manuale di scrittura professionale (dal curriculum vitae ai documenti aziendali). – Bologna: Zanichelli. –2005.
3. Chichiu` Angelo, Chichiu` Gaia. Grammatica per stranieri con esercizi e soluzioni. Edizioni Hoepli, 2015.
4. Demattio Fortunato. Fonologia italiana. Nabu Press, 2014.
5. Nocchi Susanna. Grammatica pratica della lingua italiana. – Alma Edizioni, Firenze, 2006.
6. Serianni L. Il verso giusto, Laterza, 2021. – pp. 480.